

**CL. V. Ioannis Wamesii, I. C. Celeberrimi, In Academia
Lovaniensi Antecessoris Primarii, Responsorum Sive
Consiliorum De Ivre Pontificio Tomus ...**

Wamesius, Johannes

[S.l.], 1643

De Præbendis. Consilium CCLXXII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98691](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98691)

tificiam Appellans specialiter alio instrumento promiserit dictæ pensionis solutionem ad nudæ signaturæ exhibitionem: nam hæc promissio per se stare non potest, cum facta sit per relationem ad reservationem Pontificiam, cujus probationem Appellans ad nudæ signaturæ exhibitionem reiecit: ita ut substantia promissionis sit in reservatione Pontificia; modus probandi pro faciliore executione in nuda signatura. Vnde quia ipsa reservatio ex dicti surreptione vitio nullitatis infesta est; promissio quoque, quæ ob eam facta est, nulla censeri debet; quasi facta ob causam, quæ sequuta non est, vel nulliter sequuta est, l. 1. De condit. sine causa, l. 1. C. De condit. ob caus. dat. *

† Alioqui ipsam promissionem per se in abstracto inspiciendo, deprehenditur aliud nullitatis vitium; quia omnis pensionis promissio sine consensu & auctoritate Pontificis facta aut ad illius beneplacitum, quod postea sequitur non relata, nullius momenti est, Gigas de pens. g. 4. & 5.

De Præbendis

SYMMARIUM.

Pensio invalida.

1. Promissio sine causa vel ex falsa causa inefficax est.
2. 3. 12. Causa de præterito impulsiva tantum soluti repetitionem impedit; non rem ius etiam finalis, deficiens repetitionem soluti permittit.
3. Causa falsa legato coherens nocet.
4. Beneficij unus duo possessores esse non possunt.
5. Beneficia successionem non habent.
6. Vacare quid dicatur.
7. Vacationis certo modo expresso, alium non comprehenditur.
8. Beneficium gratuitum esse debet.
9. Pensio in casum certum reservata non includit alios casus.
10. Pensionem ex turpi causa petens per exceptionem doli repellitur.
11. Nomen qui vendit quid præstare debeat.
13. Pro dictio finale causam significat.
14. 24. Modus quando potius quam conditio præsumatur.
15. Causa causa causa causati est.
16. 26. Pensionis pactio sine beneplacito sedis Apostolica nulla est.
17. 19. Clausula insolita fraudis præsumptionem habent.
18. Renuntiatio exceptionum generalis quatenus dolum respicit nulla est.
20. Dolus danti causam contractui reddit illum nullum.
21. Cameralis obligatio & instrumentum guaranteeatum habent executionem paratam; admittunt tamen exceptionem defectus causæ.
22. Contractus conditionalis agendi ius non tribuit nisi conditio impleta.
 - † Exceptio non adimpleta conditionis semper admittenda.
23.
 - † Condicio intimationis litterarum reservata pensionis intra certum tempus faciendæ promissioni inserta si impleta non sit enervatur.
24. Relationis nulla vis est non apparente relato.
25. Modus quando sit, & quando conditio.
 - † Sedis Apostolicæ appellatione, an legatus Apostolicus contineatur.
27.
 - † Nuncius Apostolicus cum potestate Legati de latere

Papam non repræsentat nisi quatenus eius facultates patent.

28. Nuncio Apostolico an competat beneficiorum collatio.
29.
 - † Nuncius Apostolicus an pensiones super beneficij reservare possit.
33.
 - † A pari procedunt conferendi beneficia & pensiones reservandi potestas.
35.
 - † Permissio in unum casum continet exclusionem in quocumque alium casum.
31. Nuncio Apostolico nihil licet, nisi quod expresse concessum est.
32. Beneficij appellatione an contineatur Abbatia.
34. Huiusmodi dictio similitudinem inducit, & reitrala qualitates repetit.
36. Causa in gratijs Apostolicis expressa habet vim conditionis.

CONSILIVM CCLXXXII.

QVO D bono iure sese opposuerint Reverendus Dominus Abbas & Conventus Monasterij beate Mariæ Virginis loci de Molnis literis monitorialibus penalibus vicesimâ quintâ Augusti anno 1557. novissimè coram Reverendo Domino Abbate S. Gertrudis Lovaniensis tamquam Conservatore privilegiorum Universitatis Lovaniensis, pro parte Domini Ioannis Durandt, reproducis, rationibus & medijs subsequentibus demonstratur.

Nam primò dubitationem nullam habet, quin omnis promissio sine causa, vel ex falsa seu iniusta causa, aut etiam ob causam, sed eâ non sequentem, sit inefficax; sic ut ex ejus generis promissione agenti quodcumque opponi possit doli exceptio, l. 1. §. circa de doli mali except. cum & solutum ex huiusmodi causis repeti possit, l. 1. Nihil refert de condit. sine caus. & toto tit. D. De condit. caus. data caus. non secuta & tit. De condit. ex lege; tantoque potentius sit jus excipiendi, ut retineas, quia jus agendi competit, ut solutum repetas, l. Invitus §. cui damus De reg. iur. c. Qui ad agendum red. tit. lib. 6. * Et quamvis causa promittendi, seu solvendi de præterito impulsiva tantum, soluti repetitionem impedit interdum, l. In summa §. 1. l. Damus De condit. indeb. quæ tamen impulsiva tantum non est, sed etiam finalis, repetitionem multoque minus exceptionem non inhibet, doli m. d. l. Damus & m. d. §. 1. Cohæret enim eo casu causa promittendi ipsi promissioni; hoc est sine veritate, aut præsuppositione adiectæ eausæ promissio facta non fuisset. † Et ideo quemadmodum cum falsa causa legato adiecta, legato coherens, exceptioni locum facit, quia aliàs legaturus non erat testator, l. Cum tale §. falsam causam De condit. & demonst. ita quoque & multo proclivius exceptioni locus erit adversus promissionem ex falsa causa in præteritum vel præsens tempus collata, si sine illa causa ad promissionem promissor descendens non erat, Gloss. d. §. 1. Est enim tunc huiusmodi causa omnino finalis, non impulsiva tantum, Bald. in d. l. Damus; utpote cuius veritas sufficientem causam continet, cur promissio sequatur, quæque citra promissionem, obligationem per se contineret, Bart. & Castrensis in d. l. Damus. Iam verò cum ageretur causam, & fundamentum constituit Imperans in promissione per Opponentem in forma cameralis obligationis sibi factæ.

sibi facta; eadem autem promissio ad certam causam sit restricta, ut patet ex instrumento promissionis post princeps in clausula incipiente die data presentium; quia scilicet D. Ioannes Durandus ius & actionem, quod & quam habebat ad Canonicatum ac præbendam collegiatam Ecclesie Divæ Beggæ Andanensis, in manibus illorum Ordinarii Collatoris ad opus & in favorem D. Egidij Brio, sub spe reservationis pensionis, per se, aut eius legitimum procuratorem cesserit, ac dimiserit; idemque ordinarius collator cessione huiusmodi per eum prius admissa, eodem Canonicatum & præbendam D. Egidij Brio contulerit; sequitur ex præmissis iuris rationibus, exceptione deficientis, seu falsæ causæ huiusmodi, Impetrantem iuste repelli. Nam non tantum non probavit Impetrans dictæ causæ veritatem, sed ex adverso per Opponentem evidenter probata est illius falsitas per exhibitionem literarum collationis, seu præsentationis invictissimi Caroli Quinti Imperatoris, qui dictorum Canonicatus, & præbendæ est Patronus, seu collator, ut ipse Impetrans allegando constituitur. Ex ipsenim constat nullam dicti Impetrantis resignationem, cessionem, aut dimissionem, intervenisse: neque Impetranti ius aut actionem ad eandem præbendam unquam competisse. Constat enim D. Egidij ex causa vacationis per obitum D. Ioannis Sotteau novissimi illius possessoris; quo ipso quoque aperte demonstratur, ex Impetrantis resignatione, aut cessione, D. Egidij eandem præbendam non esse consequutum. * Nam quæ ratione eiusdem beneficii duo non possunt esse in solidum canonici possessores, c. *Majoribus*, c. *Tua fraternitatis*, c. *Dilecto De præben.* l. *Si ut certò & duobus* b. *commodat.* c. *Quoniam De offic. ordin.* eadem quoque vacationis modus induci non potest uno eodemque tempore, nisi ex decessu vel cessione unius. Et quamvis nihil veter potuisse Impetranti proviſum esse post mortem D. Ioannis; & deinde eo cedente provideri præfato D. Egidij: id tamen certâ probatione, quæ hic cessat, non præsumptione facti (cujus nulla est præsumptio, l. *Si emancipati & ibi l. 1. c. de collat.*) constituendum non est. * Non enim eadem est ratio hæreditatis, in qua hæredis mei hæres, mihi hæres rectè dicitur, l. *fin. c. De hæred. institut.* l. *Hæredum De verb. signifi.* & beneficiorum, in quibus nulla verè est successio, c. *1. de præb. & dignit.* & si quæ sit, ipsæ regulis non innitur: hæreditas enim evinci potest, si auctori nullum jus in eo fuit, l. *2. in princ. De hæred. vend. l. 1. c. De evict.* at beneficium ex defectu iuris antecessoris evinci seu auferri non potest; quia ex novo & proprio iure id obtinet successor. * Et sanè cum vacare non dicatur, quod ad aliquem pertinet, aut ab aliquo possessum est, seu successorem habet, l. *Vacantia c. De bonis vacant. lib. 10.* necessario consequitur, quod cum Impetrans lateatur, & agnoscat literas Cæsareæ Majestatis esse veras, dictoque Egidij esse proviſum de præbenda vacante per mortem D. Ioannis Sotteau ultimij illius possessoris (ut habent literæ) Impetranti post obitum dicti D. Egidij nullum jus ad dictam præbendam competisse. f

7 Certo enim modo vacandi expresso, alius intelligi, vel literis comprehendendi non potest, c. *Suscepum* Conf. Wamef. Tom. 1.

De rescript. lib. 6. præsertim cum clausula, *Sive alio quovis modo vacet*, addita non est, Marian. Socinus conf. 32. Ex his vol. 1. Rota decis. 338. Si mandetur alias 22. de præb. in novis. prout & in dictis literis inserta non invenitur.

Nec ad rem pertinet, quod obscurius indicare videtur Impetrans, se jus suum, & actionem ad dictam præbendam dimisisse: nam si ad juris significationem verba illa referas, subsistere non potest huiusmodi allegatio, ex his, quæ proximè diximus. Non enim id intelligi potest de iure ad rem seu dictam præbendam, quod solet requiri per gratias, regressus, accessus, gratias expectativas, nominationes, mandatum de providendo, collationem, præsentationem aut alios similes modos, Lud. Gomef. ad regul. de non toll. iure quasi p. nu. 27. cum seq. c. fin. De concess. præb. lib. 6. quia Impetrans nusquam allegat, aut proponit se vigore alicujus gratiæ jus aliquod ad hanc præbendam habuisse, aut collationem sibi factam esse; sic ut ex defectu causæ effectus nullus sequi possit. Et dato quod jus ad rem habuisset, non poterat tamen id resolvi ad effectum, ut vel præfato D. Egidij, aut alij cuicumque conferri potuerit, nisi expressa renuntiatione interveniente, etiam si nondum acceptasset; de qua renuntiatione in his actis non constat, Panor. in c. *Accidens De præben.* Neque perinde, imò multò minus accipi potest id de iure in re; quia nusquam proponit Impetrans se hanc præbendam acceptasse, d. c. *fin. in fine*; quin e diverso dum pro juris sui comprobatione utitur præfatis literis Cæsareæ Majestatis, quibus ex morte D. Ioannis Sotteau, D. Egidij facta est collatio, evidenter fatetur jus in re sibi non fuisse; quia, ut dixi, eo constituto, verum esse non potest, D. Egidij acquisitam fuisse hanc præbendam ex ea vacationis specie: cum citra expressam resignationem Impetrantis, seu cessionem ad manum Collatoris huiusmodi cessionem admittentis, eo se exuere non potuisset, c. *Admonet De renuntiat. gloss. c. Quod in dubijs eod. tit. & cedendo in manibus laici, aut alterius potestatem non habentis, cessio futura sit nulla, d. c. Quod in dubijs. Cum ergo neque de acquisitione, seu iure Impetrantis; neque de cessione, aut dimissione quicquam proponatur, & cedendi, seu dimittendi facultas ex defectu causæ in sensum communem non cadat (dimitti enim seu cedi non potest, quod obtentum vel habitum numquam fuit, l. *Manumissiones De iustit. & iure*, l. *Decem in fine De verb. obligat.*) consequens est falsam esse causam, ob quam præfati Domini Opponentes hanc pensionem promiserunt, & ex falsitate causæ promissionem petitionemque esse inefficacem.*

Quæ quidem promissionis causa nihilo videri debet iustior, ex eo, quod Impetrans alleget, conventum esse inter Impetrantem ac Petrum Savereux, & Tossanum Pauli, ut ad maiores expensas vitandas Impetrans procuraret quod mandatum huiusmodi Canonicatus & præbendæ Andanensis per mortem dicti D. Ioannis Sotteau vacantis expediretur sub nomine, & titulo dicti Egidij Brio: nam quid sibi velint ea conventionis seu promissionis per Impetrantem factæ verba, non satis percipitur. Quorsum enim mandato opus fuit

fuit, cum mandando nemo beneficiū extorqueat?
 8 * Est enim beneficium gratuitum à concedentis voluntate, non iure accipientis dependens. *to. Selva in tract. benef. p. q. 1.* Quod si his verbis intelligas id, quod Impetrans non obsecrare significare videtur, curaturum se, ut beneficium vacans ex morte Domini Ioannis Sotteau conferatur Domino Agidio (quamvis id verbi tam significatio neque propria neque impropria admittat) iam sane alia erit promittende pensionis causa: sed talis, quæ duplici ex capite præfatos Opponentes non afficiet; tum quod ex ea causa non sit facta promissio per Opponentes, qui respexerunt ad id, quod ipsis narratum fuit pro causa faciendæ promissionis; videlicet ad cessionem ac dimissionem iuris & actionis, quod & quam Impetrans habebat ad dictam præbendam factam in manibus Ordinarij Collatoris. † Vnde quia promissio stricti iuris est, *l. Quicquid astringenda De verb. obligat. & limitata causa promissionis limitatum producit effectum, l. Cancellaverat De his que in testam. delent. d. §. falsam, Socinus cons. 48. Eleganter nu. 3. versu Ex quibus infero vol. 3.* ac pensio reservata in certum casum non includit alios minime expressos, sed expressa unâ causâ ceteræ excluduntur, *c. Nonne De præsumpt. l. cum prætor De iudicij;* quia in materia stricti iuris casus omisus pro omisso haberi debet, *d. l. Quicquid astringenda;* non possunt videri præfati Opponentes sese obligasse, nisi ex causa expressa, cuius falsitate detecta æquum bonum est promissionis effectum resolveri, vel enervari.
 10 vari: † Tum quod ipsa in se quædam illicitum contineat; videlicet improbam nundinationem & passionem circa acquisitionem beneficiorum, & sic simoniacæ vitium apertissimum, *c. cum essent De simoniac. ult. De pact.* ita quod ex turpi causa pensionem petens Actor, turpis causæ, & sic doli exceptione repelli possit; cum in turpi causa petitoris conditio semper sit durior, *l. Si ob turpem De condit. ob turp. caus.* Adde quod nec in actis confici, ex præfati Actoris seu Impetrantis procuratore, dictum D. Agidium adeptum esse hanc præbendam; sed ex adverso per literas Cæsareæ Majestatis constet meram esse Cæsaris liberalitatem; ita ut ex defectu causæ de futuro, quam semper finalem esse diximus, Bald. in d. l. Damus, exceptioni locus esse debeat, *D. De condit. caus. dat. per totum.*

Et hæcenus quidem de falsa causa factæ dimissionis & cessionis. Quod si verò dicatur non hanc unicam, & solam esse factæ per Monasterium promissionis causâ, sed extare in dictæ promissionis instrumento adhuc aliam; videlicet quia Petrus Savereux & Tossanus Pauli promiserint Impetranti pensionem annuam quinquaginta florenorum super Abbatiæ alicujus fructibus ac redditibus auctoritate Apostolica reservari, constitui, & assignari facere ac procurare; hanc autem causam esse veram, ut patet ex instrum. princ. In nomine Domini amen, Noverim unversj & c. nihilo iustior erit dictæ promissionis & propositæ nunc petitionis causa; nam promissio dictorum Petri & Tossani, eodem vitio laborat; quod etiam illa, & quidem expressus facta sit, ob causam de futuro, quæ sequuta non est, *d. l. 2. §. circa de doli*

mali except. videlicet pro cessione, ac dimissione iuris, quod dictus Impetrans habuit, in & ad dictos Canonatum, & præbendam novissime vacantem dicti Domini Ioannis Sotteau: quod ius & actionem paulo ante diximus dictum Impetrantem nunquam habuisse; ita ut de facto sequuta post dictam promissionem cessione iuris, seu actionis, nihilo magis causa sequuta dici possit. * Quemadmodum enim, qui nomen seu actionem vendit vel cedit, præstare debet se esse creditorem, non etiam exigendi seu consequendi facultatem, *l. Si nomen sit De hered. vel act. vend.* ita quoque in proposito, qui ius vel actionem ad beneficium cedit, præstare hoc saltem debet, ius, & actionem in beneficio, vel ad illud fuisse cedenti ante cessionem; quia eo deficiente nulla erit cessio. Ut nec est emptio seu venditio sine re, quæ venit, aut sine pretio, *l. Nec emptio De contrah. empt. l. Emptifide C. eod. tit. nisi imaginaria;* quæ pronuntia venditione, seu cessione habetur, *l. Nuda De contrah. empt. l. Imaginaria De reg. iur. a contrarij sensu.* Ut ergo lubiliter dicta cessio, seu dimissio actionis, vigore cuius implementum promissionis ex parte D. Impetrantis fiat ratione contractus inter eos, ac dictum Petrum & Tossanum, initi, necesse fuit ius, atque actionem fuisse ad dictum Canonatum in persona Impetrantis, *l. cum hereditatem De hered. vel act. vend.* Vnde cum exitus rei aperte demonstrat Impetrantem nunquam habuisse ius, vel actionem ad hunc Canonatum, qui vacavit per mortem D. Ioannis Sotteau, consequens est, ut cessione & dimissione ejus iuris, quod nunquam habuit, nihil egerit, neque ex sua parte contractum adimpleverit: sic ut promissio ex altera parte facta vel condici, vel agente ex eâ Impetrante, exceptione enervari possit, *d. l. 2. §. circa.*

Quemadmodum ergo ostendimus in præcedenti articulo causam finalem, quamvis in præteritum conceptam, vitare totam dicti Abbatis & Monasterij promissionem, factam non ex certa scientia falsitatis causâ, uti in dubio præsumendum est, *l. Si divorzio & ibi Dolt. De verb. oblig. l. pen. §. mulier Soluto matrim.* ita quoque & multo magis vitata est promissio Petri & Tossani; propterea quod sit facta ob causam de futuro, quæ sequuta non est, *l. 2. §. Titio de donat.* Is enim omnino est sensus verborum, quæ dicto instrumento continentur, Pro quibus iure, & actione promiserunt. Et rursus paulo post, promiserunt procurare assignari ac reservari pensionem annuam 50. florenorum sibi Domino constituenti pro dicti sui iure & actione. * Præpositio enim pro causam finalem significat, Bald. in l. Ex arali C. De act. empti, aut saltem modum, Bart. in l. cum nota C. De transac. & in d. §. Titio De donat. imò etiam conditionem inijcit. * Et quamvis tradant vulgò, Bart. in d. §. Titio & in l. Quæro §. fin. d. Locati, modum potius præsumi, quam conditionem; in contractu tamen, si agatur, ut prius adimpleatur quod pro causa seu modo adijcitur quàm dispositioni locus sit, conditio, non modus, erit, *l. Qui promisit De condit. indeb. l. Cum tale & ibi Castren. De cond. & demonstr.* sic ut hac consideratione dici possit, dictæ promissionis vires non tantum enervari, sed promissionem esse nullam: ut omnis

omnis obligatio deficit, & nulla est, quæ sub conditione contrahitur, si conditio non eveniat, §. ex conditionalis Inst. De verb. oblig.

Cum itaque promissio prædictorum Petri & Tossani sic evertatur; non potest secunda promissio Monasterij, hujus antecedentis promissionis respectu, seu quod magis est pro implemento ejusdem promissionis facta, viribus substituere, aut effectum sortiri: mutua enim velut connexionem hæc inter se coherent, neque separationem admittunt, & vitium, quod in uno est, per omnia diffunditur. † Nam ut quicquid est causa causæ, idem quoque est causa causati, l. Dedit dotem De collat. bon. Bald. in l. Ex placito C. De ver. permutat. ita quoque quod vitium est in causa causæ, in causato quoque (hoc est, in proposito, in pensionis promissione) latere debet.

Adde, quod ea dictorum Petri & Tossani cum dicto Impetrante antecedens pactio veram beneficiorum nundinationem contineat omnino illicitam; tum quod inter impares personas, hoc est laicos, qui dimissi juris, seu actionis sunt incapaces 16 c. Cum adeo De rescript. c. Ex l. literis De transact. * tum quod simpliciter inter eos inita sit pactio referenda seu assignanda pensionis, nulla facta mentione beneplaciti Sedis Apostolicæ, quo casu pactio est simoniaca, & omnino illicita seu nulla, Panor. & Ioan. Anania in c. Non satis De Simonia, Gigas in tract. de pens. q. 5. nu. 3. ut mirum videri non debeat, si & illa, quæ in illius consequentiam & implementum facta est, dicatur effectum juris destitui.

Illud autem ob stare non potest, quod in instrumento promissionis per Monasterium factæ tam larga contineatur renuntiatio exceptionum rei non sic gestæ, non ita celebrati contractus, doli mali, metus, fraudis, conditionis indebiti, ob causam, sine causa, ob turpem causam vel injustam vel non subsecutam: † Nam præterquam quod hujusmodi insolita & negotio proposito non satis congruentes clausulæ ex consuetudine Notariorum magis, quam contrahentium voluntate adiectæ præsumi debeant, Bart. in l. 1. nu. 10 De iure codicill. Bald. in l. Quoties De hered. instit. Dec. cons. 399. Conclusionem nu. 8. idque hic rei evidentia etiam demonstraretur, ex eo, quod Impetrans tam pertinaciter perstiterit ante ac post in eo, quod suum jus, & actionem, seu suum Canonicatum Andanensem ad opus D. Agidij resignasset seu dimississet; quod non fecisset, si causæ falsitatem admittere voluisset: * generalis hujusmodi exceptionum renuntiatio, quatenus dolum malum aut fraudem respiciunt, omnino nulla est; nulla enim pactio efficere potest, ne dolo agatur, aut excipiantur, l. Si unus §. illud De pactis, iam verò cum dolum admittat, qui ex promissione, sine causa, aut ex causa, quæ sequuta non est, facta agit, etiam si sine dolo stipulatus sit, d. §. circa; tectè exceptione doli repellitur Impetrans, ex hac sic multis modis vitata promissione agens.

Et certe tantum abest, ut ex hac causa hujus exceptionis usus inhibeatur, ut propter hujusmodi insolitarum & juri repugnantium clausularum cautionumque adiectionem, contractus magis suspectus reddatur, Bald. in l. Si quis sub conditione De

condit. instit. & in c. Quia verosimile De præsumpt. l. 1. in l. Testamentum C. De testam. quia (ut ait Baldus, in c. Ex literis De consuet. & cons. 487. Apparet po. t.) ubi abundantior est cautela, ibi est evidentior fraus. Et cum dolosa præfati Impetrantis narratione persuasum fuerit Abbati, & Monasterio, Impetrantem suum jus & actionem ad dictum Canonicatum cessisse, ac dimississe ad opus D. Agidij, ac hujusmodi cessione admissa Ordinarium Collatorem dicto D. Agidio contulisse, idemque Abbas & Monasterium hujusmodi persuasione inducti promissionem fecerint, additæ causa, ne Impetrans ex hujusmodi cessione ac dimissione nimium dispendium pateretur; quâ ratione ipsa promissio exceptione, eadem quoque renuntiationis replicatio, triplicatione doli mali, enervari, ac elidi potest: cum utrobique dolum causam præstiterit, & promittendi & renuntiandi:

* Est autem juris aperti, quod ut dolum dans causam contractui bonæ fidei, reddidit ipsum contractum ipso jure nullum, l. Et eleganter, & ibi gloss. De dolo malo, ita in stricti juris contractu per doli mali exceptionem removeatur petitio, l. Dolo C. De inutil. stipulation. æquum enim ac bonum est huiusmodi fallas persuasiones, sine quibus nemo se obligaturus, aut aliquid factorus esset, decepto non prodesse ad actionem, vel exceptionem doli, l. Quod si cum scires l. Si quis affirmaverit l. servus §. 1. l. Cum a te; l. Cum quis De dolo malo. † His proximum est, quod quamvis prædicta Abbatis promissio ad formam Cameralis obligationis, sive contractus guarentigati sit concepta, in quibus vulgò traditum est, Bart. in l. 1. §. & parvi quod vi aut clam, Cassad. decis. 10. de rescript. exceptionibus vix locum esse, propter executionem paratam, quam secum trahunt: admittunt tamen exceptionem defectus causæ, propter quam contracta est obligatio: quia nimirum eâ deficiente deficit obligatio, l. Ex conductâ in princ. D. Locati, Anton. Massa Galeatus ad formam Cameralis obligationis ad 4. part. nu. 12.

Sed ut concedamus Impetranti, in promissione Opponentium nullum esse vitium, & sic prædicta omnia cessare; nihilo tamen magis obtinere poterit Impetrans: ob id, quod in dicta promissione aliud quiddam contineatur, quod longè potentius Impetrantis intentionem subvertit, & promissionis vires enervat; videlicet quod promissio Abbatis sit facta sub conditione, ac certa forma; nimirum, sub nuda & simplici signatura desuper expedita vel expedienda: sic quod iuxta ejusdem simplicis signaturæ Apostolicæ desuper expeditæ seu expediendæ vim, formam, & tenorem exsolvere ac satisfacere teneatur.

Iam verò certum est, ex contractu seu promissione efficaciter agi non posse, si conditio contractus non sit adimpleta, Bald. in l. Si causam C. De execut. rei iudic. Alex. cons. 119. Viso processu nu. 2. vol. 1. aut forma præscripta ad unguem, ut aiunt, observata, late vel in c. Cum dilecta nu. 6. vers. gesta contra formam de rescript. * Cujus quidem non adimpletæ conditionis, aut non servatæ formæ exceptio, semper admittenda est, etiam adversus cujuscumque generis instrumenta, habentia promptam & paratam executionem, Alex. cons. 119. Cassador. d. decis. 10.

decis. 10. de rescript. nu. 6. Eoque exemplo decidit
Guilielmus Cassadorus, decis. 10. conditionem in-
timationis literarum reservationis pensionis in-
tra certum tempus faciendæ promissioni insertam
caervare, & extinguere literas pensionis, si intima-
tio tempore præscripto facta non sit. Vnde
etiam in proposito, quia nuda signatura Aposto-
lica desuper expedita non invenitur, sequitur,
nec promissionis ullam esse vim; quia signatura
sic in conditione posita, & petitionis & solutionis
gubernacula vigore dictæ promissionis modera-
tur. Peti enim sine illa nequit, & non coguntur
promissores solvere nisi iuxta ejusdem simplicis
signaturæ Apostolicæ desuper expeditæ, vel ex-
pediendæ, vim, formam, & tenorem: * sic ut
24 deficiente, aut non apparente eo, ad quod fit
relatio, relationis nulla sit vis, l. in testamento De
condit. & demonstr. & ex instrumento referente nulla
dari possit exactio, nisi pro lato instrumento rela-
to, Auth. Si quis in aliquo C. de edendo. * Et quod illa
25 verba, Sub nuda & simplici signatura &c. conditionem
faciant ac formam constituent non modum, ex cu-
jus implementi defectu obligatio vacillare, aut in-
firmior esse non solet, l. Libertas §. hac scriptura De
manumiss. testam. gloss. l. 1. C. de his quæ sub modo, de-
monstratur ex traditione Alexandri, d. cons. 119.
nu. 1. quod ubicumque aliquid expressum est, per
verba ex sua natura importantiæ modum, & non
conditionem, si tamen appareat tacite vel expressè
partes voluisse, quod primò impleatur illud, quod
erat expressum per verba modum facientia, tunc
alia verba mutant naturam suam, & faciunt con-
ditionem, non modum. Nunc autem certum
est, hoc actum esse inter partes, ut antequam Im-
petrans exigere possit pensionem, nuda signatura
Apostolica expediretur, & secundum eam fieret
exactio: quod etiam non additum expressè, ex-
trinsecus tacite subintelligi debeat: * cum omnis
26 promissio pensionis sit nulla, quæ sine auctoritate
superioris, nudo patrum consensu imponitur
super fructibus beneficii, vel monasterij, tex. ex-
pressus in clem. 1. §. eadem de suppl. negligent. prælat.
Atque ideo etiam cum sine ea additione contra-
ctus subsistere non possit, ad formam contractus,
non tantum ad conditionem referendum est. Quod
autem signatura Apostolica desuper expedita non
sit, manifestè deprehenditur ex eo, quod Im-
petrans nusquam illam probaverit: par enim vis
est ejus, quod non est, & quod non profertur,
seu non apparet, l. duo sunt Titij De testam. tut. l. In
lege De contrab. empt. Et sanè minimè sophistica est
hec assertio: nam quamvis Impetrans exhibuit
quandam nudam signaturam signatam per illust.
Dominum Hieronymum Coulanum Nuntium
Apostolicum; Apostolicam tamen signaturam
non protulit, quam secundum dictæ promissionis
tenorem, & formam expeditam proferre, ac se-
cundum eam exactorem pensionis facere debuit.
27 Equidem licet Apostolicæ Sedis appellatione
contineatur Legatus de latere, not. in c. 1. De off.
leg. c. Veniens De verb. sig. lib. 6. Nicol. Boerius in traç.
de potest. leg. de latere nu. 14. cujus potestatem ha-
buit ex literis Apostolicis prædictis Illustrissimus
Nuntius, sic ut literæ dicti Nuntij literæ Apo-
stolicæ appellari possint tamquam ab eo datæ, qui

Pontificem representat, c. Si Apostolica De prob. lib.
6. in præsentem tamen casu id dicendum non est.
Ea enim representatio eatenus tantum extendi-
tur, quatenus mandata ipsius, seu facultates à
Sede Apostolica patent; nam in alijs omnibus, quæ
mandatis non continentur, Pontificem non re-
presentat, c. Nisi. c. Quod translatione De off. legati;
neque extra suam provinciam ullam potestatem
ordinariam vel extraordinariam habet, l. unica
C. De mand. Princip. ideoque appellatione Sedis
Apostolicæ quando profertur super maioribus
reservatis Pontifici, non continetur Legatus de
latere, Ioan. de Anania conf. 94. nu. 2. Visu & pon-
deratu

Cum igitur non constet ex actis de facultati-
bus dicti Nuntij, & præcipue, quod reservare
potuerit pensionem super Abbatiâ ratione resi-
gnationum inter alios factarum, de quibus fidem
facere debebat Impetrans, cum mandata hujus-
modi non præsumantur, d. l. unica, & alijs, quam
Cardinalibus, qui in legationem mittuntur, nihil
amplius permillum sit, quam quod mandatis,
seu facultatum literis continetur, c. 1. & ibi Doct.
De off. legati lib. 6. consequens esse videtur, ut
hac ex parte Impetrans jure destituatur; quia in
probatione deficit: præsertim quia per Oppo-
nentes apertè allegatum, & obiectum sit, præ-
dictum Nuntium non potuisse reservare pensiones
super Abbatij ratione resignationum vel dimis-
sionum de alijs beneficijs. † Nam licet jure or-
dinario plerumque citra expressum mandatum com-
petant Nuntio non Cardinali; beneficiorum ta-
men collatio in provincia, ad quam missus est,
ipso jure, nisi ei expressum concedatur, non com-
petit, d. c. 1. De off. leg. lib. 6.

Cui consequens est, quod nec pensionis refer-
vanda potestas, nisi concessa expressim, ipsi com-
petat: à pari enim ferè procedunt beneficij conse-
rendi, ac pensionis reservandæ jus, & potestas, Ge-
mes de pension. q. 6. nu. 19. & seq. Sed ut præterea
bona fide fateamur id, quod Domino Iudici con-
staret, si per Impetrantem mandata, seu facul-
tates dicti Nuntij in hac causa exhibita essent
(quod diximus omnino esse necessarium) nihilo
securior foret Impetrans: nam sic habet clausula,
quæ concernit facultatem reservandi pensiones, de
super resignatorum vel aliorum dimissorum seu occasione re-
signationum & cessionum huiusmodi aliorum quorumcumque,
quæ beneficiorum fructibus, redditibus, proveniunt pen-
siones annuas, non tamen tertiam partem fructuum, & pro-
ventuum gravatorem excedentes, prædictæ resignan-
tibus, vel cedentibus aut alijs personis idoneis per resignan-
tes seu cedentes huiusmodi ad hoc tibi nominandos, quoad
vixerint per beneplacita huiusmodi pro tempore obtinentes
singulis annis, de consensu illorum, qui dictas pensiones
persolvere habebunt, reservandi, constituendi, & assignan-
di. In qua quidem clausula duo, imò tria, pri-
mo aspectu conspiciuntur, quibus Impetrantis
fundamenta penitus evertuntur.

In primis enim stricta omnino est huiusmodi
reservationis potestas, tam respectu rei, seu cau-
sæ, quam personarum. Nam permittit tantum re-
servari pensionem ex causa resignationis, seu
cessionis beneficiorum; sic ut, cum limitatum
producat effectum, l. Cancellaverat de his quæ in
testa.

resam. delen. & permissio in unum casum continetur prohibitionem seu exclusionem in alio. *Susceptum de rescript. lib. 6. cum in materia stricti juris* qualis est hæc casus omisso pro omisso habeatur, uti superius diximus, d. l. *Qui quid adstringenda de verb. obl. ex alia causa per dictum Illustrissimum Nuntium facta reservatio pensionis jure subsistere, aut ex ea exactio fieri nequit.* Diximus autem & demonstravimus superius, Impetrantem hujus causæ neque resignasse D. Agidio Brio præbendam Andanensem; neque juri aut actioni alicui sibi in vel ad eam competenti cessisse; ex eo videlicet, quod ad oculum probatum sit, Impetrantem dictam præbendam nunquam possedisse, aut jus, vel actionem ad eam habuisse, l. *Decem de verb. oblig. ita ut nihil proit impetranti, si liquidissime probasset (prout non probavit) se potuisse hanc præbendam obtinere; sed se hujus pensionis effecisse, ut D. Agidius conferretur. Nam dato, quod hæc in genere possit esse sufficiens causa reservandæ pensionis; ex ea tamen causa Nuntius Apostolicus reservare non potuit; cui præter expressam concessam, cætera omnia denegata creduntur; cum in illis §. cum autem de preben. lib. 6. Doct. in c. 1. de off. legat. lib. 6. l. cum prator de iudic. Similis restrictio est ex conditione personarum, quibus ei permittitur reservari pensionem: nam resignantibus vel cedentibus tantum reservari jubetur; in quorum numero (uti jam dictum est) non est dictus Impetrans. Et quamvis adiciatur, *Aut alijs personis idoneis*; ea tamen verborum generalitas ita ut restringitur per subiecta verba, *Per resignantes & cedentes iustis modis nominandis.* Quia igitur Impetrans neque resignans; neque cedens est; neque etiam per quemquam resignantem vel cedentem nominatus est ad hanc pensionem obtinendam; necessarium consequitur, hæc pensionis assignationem, seu nudam signaturam desuper expeditam nullius esse momenti ex defectu potestatis reservantis; sic ut, cum reservatur jus accipientis, resolutio jure ditoris, l. *Lex vedigali & ibi Bart. de pign. d. multo minus accipitur, seu acquiritur, si danti nullum jus ab initio competijt; facilius enim factum ne fiat impeditur, quam semel factum tollitur, l. inter stipulantem §. sacram de verb. oblig.**

32 Secundò, quod quamvis beneficii appellatione largà contineri possit Abbatia etiam regularis; in præsentem tamen casu aliter eveniat: nam cum reservatio pensionum super fructibus Monasteriorum difficiliorem habeat explicationem, & in secreto Consistorio Papæ causa reservationis expendatur, an sit probabilis, & iusta, *Gomes. de pens. quest. 4. nu. 3.* bonâ ratione dici potest sub generali benedictorum appellatione in hac stricta materia non contineri Monasteria aut Abbatis. Quæ enim speciali notâ insigniuntur, ab alijs notabiliter discrepant, nisi specialiter exprimentur & notentur, quali neglecta aut non concessa videntur, l. *Item apud Laborem. §. ait prator. de iure iur.*

33 Tertiò ex conjunctione clausulæ immediatè præcedentis, loquentis de facultate admittendi cessiones ac resignationes beneficiorum, & vacantia beneficia conferendi: in ea enim aperte adicitur restrictio de beneficijs non excedentibus valorem an-

num ducentorum ducatorum: sic ut indubitatum sit, dictum Nuntium minoris valoris beneficia conferre non potuisse; & conferendo nihil egisse: quia mandati fines egredi non licet, c. *Cum de non sacerdotali in fine de præb. lib. 6.* Iam verò quia in clausula immediate sequente sit promissio de reservandis pensionibus super huiusmodi beneficijs intelligentia, ac restringenda est ad beneficia ducentorum florenorum annuum valorem non excedentia. Dictio enim (*huiusmodi*) similitudine significat, *Denique de pignori & præcedentis dispositionis, seu rei relatæ qualitates omnes repetit.*

Quo constituto, elucet alia huius pensionis ex defectu potestatis nullitas. Cum enim fructus, & redditus Abbatia de Molinis notoriè excedant ducentos ducatos annuos; non potuit Nuntius, super dicta Abbatia seu Monasterio huiusmodi pensionem constituere; quia scilicet gravandi eandem Abbatiam facultatem seu potestatem non habuit, propter dictum valoris excessum, t. *Diximus autem paulò antè, conferendi beneficia, & reservandi seu assignandi pensiones potestatem mutua quadam proportionè inter se esse composita.* Unde eleganter decidit Ludovicus Gomelius, in tract. de pension. q. 6. nu. 24. a. *egans Romani decisi. 9. de præbend. in novis, & Felin. in c. ad aures col. 3. de rescriptis*, quod si recepta resignatione beneficii valoris comprehensi in facultatibus sibi concessis Legatus pensionem imponat super fructibus alicujus beneficii, quod sit longe majoris summe, quam quæ expressa est in facultatibus Legato concessis; huiusmodi impositionem esse illicitam; sicut nec valeret collatio facta per ipsum de tali beneficio gravato, si vacasset. t. *Cui proximum est, & ad rem subiectam appositissimum, quod eodem loco, d. nu. 24. addit idem Gomelius, quod si in facultatibus Legati continetur, ut non possit pensio per Nuntium reservanda excedere tertiam partem fructuum, si pensio maior tertia parte fructuum resignati vel dimissi beneficii assignetur super alio beneficio, cujus tertiam partem non excedit, Legatus excedere finem facultatis suæ; & maneat, c. cum alijs de rescriptis.* Sic itaque multis modis impugnata, & annullata nuda signatura, quæ pro exactioe hujus pensionis ulus est Impetrans; necessariò infertur conditionem promissionis, seu exactioe finis remanere non esse impletam aut observatam, idcirco nec ex promissione agi posse: par enim vis est omnino non facere, vel non debito modo facere, l. 1. §. penult. *Quor. legat. l. Quoties Qui satisda. cog.*

36 Num adhuc superest, ex quo solo, deficientibus etiam prædictis, & præsupposita dicti Legati plenissima potestate, Impetrans hic causâ cadere debet; quod in ipsa nuda signatura pro causa reservandæ pensionis per Impetrantem allegatur cessio, & ommissio præbendæ Andanensis; & quod ex ea D. Agidius eandem præbendam consequutus sit. Nam cum in gratijs Apostolicis causa expressa habeat vim conditionis; quia scilicet semper subintelligitur, *si ita est c. 2. de rescriptis*, & causa adiecta in vim conditionis, si falsa est, semper vivat, l. *demonstratio §. 1. de cond. & demonstr. Felin. in d. c. ad aures nu. 4. de rescriptis*, etiam si per simplicitatem sit adiecta; & in universum omnes gratiæ, & literæ Apostolice

Apostolicæ, in quibus scienter, aut per malitiam seu fraudem falsa expressa inveniuntur, sunt ipso jure nulla; sic ut mendax precator in suæ falsitatis prænomine ex hujusmodi literis nullum commodum consequi valeat, *c. Super literis De rescriptis*: consequens est, ut dicta quoque signatura sit ipso jure nulla; sic ut Impetranti ad executionem vigore promissionis, in qua conditio exhibendi seu expediendi nudam signaturam expressè posita est, nulla ratione prodesse possit; ut ita necessarium sit dicere, promissionem esse nudam, hoc est auctoritate Apostolica non corroboratam aut fultam, & ideo, ut supra dictum est, illicitam, *clem. 1. §. eadem De suppl. ngl. prelat.* De fraude autem & malitia Impetrantis in hujusmodi falsitate iuggerenda, nihil est ambigendum; quod improbabili sit ignorantia facti proprii, *c. Ab excommunicato De rescript. l. Quamquam ad S. C. Velleian.* Ignorare enim qui potuit Impetrans se non resignasse, aut cessasse, quod non habuit? cum resignationis etiam aut cessionis nullum modum alleget, nullum instrumentum proferat. Nec quicquam facit, quod Impetrans de procuratore allegavit, videlicet quod procuraverit, ut D. Agidius provideretur de præbenda, de qua curare poterat sibi provideri: nam, ut dixi, id non constat; & ut constat, continet turpem nudationem & cauponationem beneficiorum, seu rerum spiritualium in universum prohibitam, *c. si. De pact.* & quæ simpliciter, ac nudè expolita atque enarrata D. Nuntio, nulla ratione cum impulsura erat ad hujus pensionis ex tam fœda causa reservationis, seu assignationem, cum sciret fœcultates suas esse restrictas intra eos limites, ut tantum resignantibus seu cedentibus aut alijs idoneis personis per resignantes, seu cedentes nominatis pensiones reservare, & assignare potuerit; quorum neutrum hic in persona Impetrantis evenit. Ut ergo finem faciamus, & tandem nos extricemus, arbitramur hujus causæ cum esse statum, ut dicto Impetranti, vel ipso jure ex prædicta promissione nulla competat actio (quod etiam verius putamus) vel si stricta aliqua juris ratione ex cameralis obligationis forma ipso jure stare possit, exceptionis objectione omnino elidatur & enervetur. Quod etiam per D. Assessorem ex prima exceptionum objectarum lectione animadversum fuisse deprehendimus; eamque ob causam petitam per Impetrantem nantizationem rejectam fuisse. Unde etiam bonâ ratione existimamus, officium & partes Reverendi D. Conservatoris esse, ut secundum Opponentem per omnia, tam quoad absolutionem à petitione, quam condemnationem expensarum in persona Impetrantis sententiâ dicat.

De præbendis.

S V M M A R I V M.

- Pensio injusta, obreptitia, exorbitans reducenda.
1. 6. *Valoris expressio quando sit necessaria in unione vel collatione beneficij.*
 2. *Valoris taxa pars gratiæ est.*
 3. *Obreptio peior est surreptione.*
 4. *Falsi, in gestio excusari non potest.*
 5. *Clausula moris proprii quid operetur.*
 7. *Pensio iniusta vel excessiva oppugnari potest.*

8. *Excommunicatio nulla, si præcedente monitione.*
9. *Monitio unica an pro futuris pensionibus sufficiat.*
10. *Pensio solvenda pensionis fit per intimationem literarum reservationis.*
11. *Pensio successorum beneficii intinari debet.*
12. *Processus solvendi super bulla unicus sufficit.*
13. *Fulminatio processus quid?*
14. *Pensio solutio retardanda non est pendente lite de eius nullitate vel iniustitia.*
15. *Pensio deductio ex qua causa facienda.*
16. *Appellatio remedium an procedat contra pensionem.*
17. *Exeutor pensionis non cognoscit sed exequitur tantum.*
18. *Placiti Regi super literis Apostolicis usum.*

CONSILIUM CCCCXIII.

QUÆSTIONIBVS, quæ pro parte Reverendi Domini Abbatis & Conventus Monasterij S. Petri Gandavensis super perpetua pensione mille quingentorum ducatorum, partim Reverendis, Episcopis Gandavensibus partim graduatis Canonici auctoritate Apostolica reservatâ & constitutâ super fundis & decimis, cæterisque similibus redditibus & proventus dicti Monasterij proponuntur, respondendo eo ordine, quo proponuntur; ad eam, quæ primo loco proponitur, anne dicta pensionis reservatio & constitutio censeri debeat obreptitia & surreptitia, eaque ex causa vel nulla vel annullanda, ob id, quod suppressâ & extinctâ Præpositurâ Ecclesiæ illius & annexorum, fructus, redditus, proventus, & quæcumque bona sine fuerint dicto Episcopatu Gandavensi eadem auctoritate Apostolicâ applicata & appropriata sub expressione falsi valoris, quod hujusmodi fructus, proventus, & bona non excedant annum valorum trium millium ducatorum, secundum communem estimationem; cum tempore hujusmodi suppressionis & applicationis dictæ Præposituræ fructus & bona fere (uti proponitur) triplo plura seu majora fuerint?

Dicimus in primis, hujus quæstionis resolutionem præfato D. Abbati ad directum constituendum dictæ pensionis vel nullitatem vel inutilitatem seu inefficaciam, parum prodesse posse: ob id, quod dicta pensio ab unione seu incorporatione, & appropriatione bonorum dictæ Præposituræ nulla ratione dependeat, nec cum illa communione aliquam habeat, sed separatim velut corpus annui redditus partim Episcopatu, partim dictis graduatis Canonici faciat & constituat; ideoque separatim quoque naturam & conditionem habeat, *l. Inter stipulantem §. faciam verbi. sed hæc dissimilia De verb. oblig. l. Papianus exul de minorib. l. si manus c. De donat. inter vir. & uxor. tantumque ablit, ut validitas dictæ pensionis dependeat à validitate dictæ unionis, seu appropriationis, ut qua parte eadem appropriatio vel obreptitia vel surreptitia, & ex obreptione vel surreptione nulla vel annullanda dici posset, firmior & corroborator dici deberet dictæ pensionis reservatio; veluti ad augmentum & supplementum facta, non conditionaliter, sed purè, absolute, & præcisè, ita ut ratio pati non videatur, ut inutilis ex quacumque fortè causa dictæ Præposituræ unio, & appropriatio, operetur subversionem dictæ*